

Beogradsko Novine

Br. 202.

BEOGRAD, utorak 30. jula 1918.

Godina IV.

RATNI IZVJESTAJI. Izvještaj austro-ugarskog glavnog stožera.

Kb. Beč, 29. jula.

Na talijanskom frontu topnička
borba i čarkanje.

U Arbaniji je neprijateljski
protiv-pritisak, izazvan našim napad-
ima, postao jači. Naši položaji u zav-
jutku rijeke Seni su bili su pet put-
a cilj žestokih napada, koji su se
blagodare branocima, koje je topništvo snažno pot-
magalo, krvavo slomili. U planini Mali Silloves neprijatelj je
četiri puta uzaludno napadao; on je
djelimec vatrom, djelimec protiv-
napadom bačen nazad.

Načelnik glavnog stožera.

Izvještaj njemačkog vojnog vodstva.

Kb. Berlin, 29. jula.

Zapadno bojište:

Vojna skupina bavar-
skog prijestolonačelnika
Rupprechta:
Odbijeni su djelimični napadi, koje
su Englez izveli sjeverno od Lyse,
sjeverno od Scarpe i na širem frontu
na sjevernoj obali Somme.

Vojna skupina njemač-
kog prijestolonačelnika:

U borbenim odsjecima južno od
Aisne mirno prije podne. Poslije
podne su sjeverno od Villemonti-
re profivudarom odbijeni djelimični
napadi neprijatelja, kojima je pred-
hodila žestoka topnička borba. Noću iz-
među 26. i 27. jula mi smo po planu
između Ourcq-a i Ardre naše
prednje borbeno zemljište napustili,
a odbranu prenijeli u okolinu Fère
en Tardenois-Ville en Tardenois. Protivniku je naš pokret
ostao skriven. 27. on je svojim top-
ničtvom još tukao naše stare linije.
Naše zalaznice su sprječavale nepri-
jateljske predhodnice, koje su se okli-
jevajući, tek poslije podne šutale od
nas napuštenom zemljištu, da ga za-
uzmu bez borbe. Juče je neprijatelj-
ska pješadija pokušala, da se uz za-
štitu jakе paljbe približi našim novim
linijama. Slaba odjeljenja, ostavljena na
prednjem zemljištu dočekala su nepri-
jatelja iz blizine puškama i mašinskim
puškama, te su mu pričinila osjetne
gubitke. I topništvo, spremno od
prošlog dana, a isto tako i borbeni le-
tači, našli su zahvalne ciljeve u kolon-
ama i oklopljenim neprijateljskim
automobilima, koji su bili u pokretu.
Pred jakim napadima neprijatelja kod — i jugoistočno — od Fère en Tardenois povukla su se naša pred-
polozajna odjeljenja u svoje linije pre-
ma naredbi, izvršivši svoj zadatok.
Više puta ponovljeni napadi nepri-
jatelja doveli su do žestokih bojeva, koji

su se svršili odbacivanjem ne-
prijatelja. I juče su se naročito
Istakli Istočno-i zapadnopruski pukovi
pod vodstvom generala Bacheli-
na, koji su već na visovima sjevero-
zapadno od Chateau-Thierry-a i
od početka bitke skoro svakodnevno
osuđeliti mnogostruke juriše fran-
cuskih i američkih divizija.

Poručnik Loewendhardt izvo-
jevao je svoju 45. vazdušnu pobjedu.

Prvi zapovjednik glavnog stana
pl. Ludendorff.

Talijanske nevolje.

U Italiji vlada sve veća i veća
zabrinutost, odakle će uzeti još vojni-
ka. To nije nikakvo čudo. Oni dva-
naest bitaka na sočanskom frontu, pa
austro-ugarske pobjede u mletačkoj
ravnici i borbe na rijeци Piavici
iziskavale su mnogo više ljudskog
materijala, nego što ga Italija po svo-
me regrutacionom planu može skupiti.
O tom se zl i diž grde žalopoke po
talijanskoj štampi. "Corriere della
Sera" tužnom rezignacijom konstatuje-
je, da nov pregled privremeno nespo-
sobnih vojnih obvezanica ne može dati
više nikakvog rezultata, a tako je isto
iz mnogih razloga nemoguće, veli, da
se pozovu najstarija godišta, dok se
najmladja već nalaze pod oružjem.
List dolazi do zaključka, da treba naj-
većom energijom učiniti kraj mnogo-
brojnim izlinskih administrativnih ele-
mentima na frontu i u pozadini, jer se i
nače po njegovom mišljenju i sa po-
moću, kojom se Italija može nadati iz
Amerike, ne može ni nomisliti na po-
bjedu nad središnjim vlastima. Istim
tonom pišu i drugi listovi, pa konsta-
tuju naročitim naglaskom, da su u
Milano prispjeli nekoliko transporata
američkih trupa, koje će uskoro biti
upotrebljene na frontu na Piavici.

Što se obima ove pomoći iz Amerike tiče, izgleda da talijanski listovi
na ubočenja način pretjeruju. Naime,
dok u Italiji ograničenom broju američkih
četa hoće da pripisuju značaj
čitave jedne armije. Northcliffeova
štampa napada generala Smutsa zbog
hvalisave izjave, koju je ovih dana učinio,
a kojom je prilikom rekao, da nije
više daleko dan, gdje će američka
vojska biti isto tolika, koliko francus-
ka i engleska vojska zajedno. "Times"
i "Daily Chronicle" žestokim izrazima
kritikuju ovo suludo pretjerivanje,
koje može, vele, pokvariti jednu samo
po sebi dobro stvar. Postepeno, ali
pouzdano u Engleskoj dolaze do sazna-
nja, da saveznik s one strane Okeana i
ne misli ozbiljno, da izdašnom pomoći

pritekne u pomoći priklještenim pri-
ateljima u Evropi. Tako će i Italija biti
prinudjena da svede na manji obim
nade, koje je gajila na dolazak ameri-
čkih trupa. Jezgra ovoga pitanja
biće kanda tome, da je kakav ameri-
čki general namjestio svoj glavni
stan u Italiji i da hoće da na kopnenom
ratištu poveća ne samo politički, već i
vojnički uticaj Sjedinjenih Država.

Italija, „zemlja duše“, kako to
pjesnici kažu, jeste domovina socijalističke
ideje. Narod se ne zadovoljava
zdravim demokratizmom, njegov za-
nos dostiže čak do maksimalizma, koji
socijalno uvjerenje uvećava u nihilističku
anarhiju. Ove ideje gore kao
iskra pod krovom. Najposlij je ova
iskra buknula plamenom u turinskim
ustanicima. Onda su radnici i proletari
izjavili glasnim, krvavim načinom
svu odvratnost protiv ovog rata.
Oni, koji su ova afera preživjeli, na-
laze se danas pred sudom, gdje imaju
da odgovaraju zbog svog defetizma. I
tako, osim brigā za održanje svoga
fronta, Italija snosi strah za mir u
unutrašnjosti zemlje, a političko nebo
već odavno nije tako nevine plave
boje, kao horizont, koji se širi iznad
ovih divnih polja.

U ekonomskom pogledu ide Italija
u susret svojoj propasti. Njen teret
dugova prema prema poluzvaničnoj
konstalaciji 63 milijarde, odakle 15
milijarda otpada na predratne dugove.
Mjesečni ratni troškovi Italije iznose
sada okruglo 1800 milijuna lira, tako
da će dugovi zemlje koncem ove godine
iznositi preko 75 milijardi. Prema
ovom ogromnom izdatku u novem
i innjanju stoji gubitak jedne provincije,
je, uvećavajući i podvostručivši zna-
čaj dugova. Pa i središnje vlasti su
potrošile milijarde u ovom ratu, ali
one imaju u rukama osvojene zemlje
i provincije, koje im daju dovoljan
ekvivalent za finansijske izdatke.
Ovaj ne samo da će dati naknade za
najveći dio izdataka, nego će i omogu-
ćiti povoljno demobilizovanje gomile
novca, nagomilane za vodjenje rata.
Ali Italija prema sadašnjem stanju
i stvari ide tako u susret svojoj
finansijskoj propasti.

Dogadjaji u Rusiji.

Tužna slika Rusije.
(Naročiti brzolov „Beogradskih Novina“.)

Helsingfors, 29. jula.
Jedan neutralni diplomat, koji se
sada vratio iz Rusije, izjavljuje o on-
dašnjem položaju: Sve, što je bilo sta-
ro, nestalo je, a novo nije ništa dignuto.
Staru zemstvu su nestala. Nacio-

nju padaju, a nove se lagano dižu. Onako
kako je rat proizveo sasvim čudne
učinke na dušu i čudi pojedinim ljudi —
ostavivši duševno ravnoteže tek sa-
svim velikim i sasvim malim duhovima
(ili osim toga još i nekim blaziranim) — tako je i sva katastrofa, koja se
dogodila posve što i gotovo neopara-
ženo, po svojim posljedicama više ili
manje stala mijenjati ljude i njihove
medjusobne odnose. I u toj mijeni, u
tim pogledima na novi život sav je čar
i sva filozofija tog romana, koji sam od
sebe prelazi u nešto „trans“, ne mistični
već realistični „trans“ budućnosti, koja
ima nastati među ljudima, makar na
svijet došla, koja druga katastrofa i
makar ostalo i vše ljudi nego samo
četraest.

No da vidimo koju su to ljudi ostali
i kako ili je glavni, bolesni junak u
svom polusu izrao. Oni su većinom
članovi njegove jordice ili inače vezani
uz nju, što je napokon i razumljivo. Tu je najprije njegova žena, s kojom
on živi tek iako, pred svijetom
(dok je inače svika na svoju stranu),
a tu su i dvije tice: Jedna Rita sa-
svim obična, prana bogarska djevica
i druga unica ali i jedno slijepa, sasvim
literarna figura Iliza, koja inatoč
katastrofe ostaje u vojoj nutriji visoka i
nepromijenjena. Ilin je vjerenik neki
zaduženi grof, koga bi ženidba izvukla
iz dugova, i budući da s ovom
promjenom prestje i uslov braka, to
se on brzo autonobilom odmakne iz
njihove sredine. Drugog muškarca,
kompozitora Tit Harcea, za kojega
kao da se zanimala slijepa Eliza, iz-
rao je takoder faulkar, no njegovo se
glazbeno srce u dogadjajima tako
uzburkalo, da je počeo sumnjati u sna-

Izlaze:
dnevno u Jutro, ponedjeljkom posije podne.

Pojedini brojevi:

U Beogradu i u krajovima zapošljavaju-
ci od a. i kr. čete po cijeni od . . .

U menzilihi 12 helera

10 helera

Mjesečna pretplate:

U Beogradu i u krajovima zapošljavaju-
ci a. i kr. čete za bojnu i slavnu godinu 200

U menzilihi 80

U inozemstvu 400

Oglas po cijeniku.

Srednjištvo: BEOGRAD, Vuka Karadžića ul. broj 10. Telefon broj 83.
Uprava i primanje pretplate Topliča venac broj 21. Telefon broj 28.
Primanje oglasa Kneza Mihajla ul. broj 38. Telefon broj 248.

Jadne prilike u Rusiji.

prekidno napadale. Od četa koje su u
borbi učestvovali, 70 od sto su bile francus-
ke. Prema tome između Soissons i
Reimsa borila se jedna trećina fran-
cuskog vojske. Borba za sada nije
okončana. General Foch mora dovući re-
zerve s drugih frontnih dijelova. Kad to
bude učinjeno, borba će ponovo otpo-
četi, jer sporazumni savez hoće ovim pri-
likom da dodje do odluke. Nijemci se na-
laze pred jednim novim položajem, koji
zatičeva nova naredjenja. Odluka može
donijeti samo uništenje neprijateljskih bo-
račkih snaga. Nijemci su do sad svojim
napadima oslabili neprijatelja, a sad im
je smjer, da održanom oslabi napadačkog
neprijatelja. Sad zemljišta nisu toliko važ-
na kao u položajnom ratu. Za Nijemce je
sad važno, da sa svojim boračkim snaga-
ma održavaju protutežu.

Slabi francuski uspjesi.

Kb. London, 29. jula.

Njemačko povlačenje vrši se u
potpunom redu i nije nikakvo bjeg-
stvo. Francusko nadiranje moglo je na
širiši od 32 km prodrijeti samo 6 i pol
kilometra.

Foch počinje da štedi sa Francuzima.
(Naročiti brzolov „Beogradskih Novina“.)

Berlin, 29. jula.

Ratni dopisnik „Vorwärts“ a-
piše: Ofenziva generala Focha stala
je sporazumno savez velikih gu-
bitaka. Međutim se može ipak tvr-
dit, da je general Foch svoje cete
ovaj put študio u daleko većoj mjeri
nego li do sad. On je htio da s dragocjenim francuskim ljudskim materijalom
bude što je moguće štedljivij. Napadački materijal on je uzeo najviše
iz američkih i afričkih izvora. Kod
ove ofenzive se prvi put dogodilo, da
su u sve napadačke francuske divizije
bili uvršćeni crnaci bataljoni.

Razne brzolavne vijesti.

Povišenje transportnih tarifa na ugar-
skim i austrijskim željeznicama.
(Naročiti brzolov „Beogradskih Novina“.)

Budimpešta, 29. jula.

Vlada je odlučila, da 1. septembra
stupe u snagu povišene transportne tarife
na državnim željeznicama. Usvo-
jila je prijedlog tarifne komisije, pre-
ma kojoj će povišenje tarife biti pod-
jednako za sve vrste robe i za sva
rastojanja, i to će povišenje iznositi
60%. Jedini izuzetak čini ugaj. Šta
će se prevozna cijena povisiti samo
za 40%. Isto će tako i u Austriji 1.
septembra nastupiti povišenje tarife, i
takođe za 60%.

Rumunjsko-ukrajinski odnosi.

Kb. Bukurešt, 29. jula.

Odgovarajući na jedno pitanje
utvrdio je ministar predsjednik Mar-
għirol, da u Odesu nješi ot-
poslate nikakve rumunske trupe za
zaštitu tamošnjih rumunjskih slagališta.
Mi se nalazimo, rekao je ministar
predsjednik, u najboljim odnosima sa

prema kojima su zemlje ujedine. Ku-
har udvara bankarovu ženu i to s us-
pjehom, jer nju ova osamjentnost malo
po malo sasvim dotuće, a sobar uza-
lud pokušava sa svojom ljubavlju
kad Rite, koja unatoč želje za uživa-
njem ne može nješi njida više
vinuti iznad položaja i uloge prolazne
ljubavce, ma da bi i ta duša u novom
životu htjela da bude nešta drugo: nje-
ne su žice preslabe za muziku novog
vremena. Na životu ostaje i bankar-
ov kučni ljekar, psihijatar i cink. dr.
Scharbörk, valjda najuspjelije
lje u čitavom romanu, kojega
promijenjene prilike nisu ni naj-
manje iznabune, što više on je u nji-
ma mogao još bolje da provede svoj
negativni, mefistofelski princip vje-
štačkog (jer je već star) seksualnog
uživanja. Frivolnim se cinizmom mudi
za ljubavnika najprije bankarovu
ženu, a onda zaludjuje sasvim pripro-
stu služavku bankarova (koja je ta-
koder zbog posluhe imala da ostane
u životu), obećaje joj ženidbu, koju u
jednoj crkvi s njom svećano i obavljaju-
a onda je injekcijama dovodi u ero-
tičke dispozicije; taj isti čovjek odvo-
di kasnije sa sobom i Ritu, bankarovo
čerkku. — Od slugu je još ostao sobar i
kuhar, koji su dakako u prvi čas
zgraniuti, no poslije, kad osjeće situaci-
ju, daju malha svojim instinktima:
krudu po ostavljenim trgovinama, pi-
jančuju, a poslije se opet vraćaju u
staru službu, da dvore, da prihvaju
svečanu večeru preostalim gostima
slaveti orgije a i pokušavajući, da se

prepozna u njima.

Ukrainom, kao i sa ostalim susjednim državama. Mi imamo slagališta ne samo u Odesi nego i na crnomorskoj obali, i ona se nalaze pod zaštitom vlasti. Povedeni su pregovori da se sadržina slagališta izda.

Prodaja svojine podanika središnjih vlasti u Americi.

Kb. Paris, 29. jula.

Prema jednoj vijesti „Manchesteher Guardian“a iz New-Yorka, odredila je uprava neprijateljske svjbine u Sjedinjenim Državama, da se predava javnoj prodaji 40 tvornica ukupne vrijednosti od preko 100 milijuna dolara.

Pred rasclepom u francuskoj socijalističkoj stranci.

(Naročili brzojav „Beogradskih Novina“)

Zeneva, 29. jula.

Danas počinje zasijedanje narodnog savjeta francuskih socijalista. Pošto manjina ima pouzdanih izgleda na pobjedu, to lako može doći do konačnog rascjepe medju socijalistima. U tome bi slučaju upravu stranke preuzeo Longuet.

Irci opet u donjem domu

Kb. Berlin, 29. jula.

Preko 50 irskih nacionalističkih poslanika učestvovalo je 23. jula prvi put u sjednici donjeg doma.

Strajk engleskih municipalnih radnika.

Kb. London, 29. jula.

Službenojavljaju: Prema vijestima, koje su stigle ministarstvu muničije, znatno se popravio položaj u muničionoj industriji, pa će većina štrajkača po svoj prilici od sutra opet nastaviti rad.

Skandinavski željezničarski kongres.

Kb. Stockholm, 29. jula.

21. augusta održće se u Göteborgu skandinavski željezničarski kongres.

Iz američke vojske.

Kb. Washington, 29. jula.

Kako se zvanično javlja, mobilisace se još dva američka zvora.

Kradja u peštanskoj Zemaljskoj Banci.

Budimpešta, 29. jula.

Policiji je uspijelo, da pronađe i uapsi bančnog slugu, koji je u Zemaljskoj Banci ukrao K 200.000. To je bio neki Gerolan, koji je sa lažnom radničkom knjižicom dobio u banci službu. Kod njega je nadjenio K 23.000. Juče je priznao, da je ostali novac zakopao u jednom groblju. Danas je nadjenio daljih K 140.000.

Sa Balkana.

TURSKA.

Egiptski kdev Abbas-Hilmi, ožijem čemo boravku u Berlinu sutra donjeti jedan članak, izjavio je tu neki danovo: „Za 22 godine ja sam branio prave interese Egipta, — pa kako bili se onda mogao sprajteljiti sa mišljenu engleskog protektora? Izgovarajući se potreboom uporišta za englesku flotu i vojsku, težila je engleska politika za priznanjem engleskog protektora nad Egiptom i sudjelovanjem Egipta u svjetskom ratu, dokle ciljevima, koje je ona za kratko vrijeme i stigla.

Sto se mene tiče, ja nijesam možda kandidovao za egiptski prijesto, nego sam ga primio od mojih predaka. Zato nijesam smatrao, da imam izvršiti izvjesne uslove, koji su bili u vezi sa mojom kandidaturom, nego je bila moja dužnost, da vla-

dam u duhu mojih predhodnika. Moja je deviza glasila: Egipt Egiptčanima, u priključenju Turskoj.

Naš odnos prema Turskoj bio je najpovoljniji, što se može zamisliti. Mi smo stajali pod zaštitom jedne vojne sile, koja nam je pokazala neocjenjivu predušljivost odričući se toga, da Egipt uzdržava jednu vojsku i jednu flotu. Slobodni od ogromnih tereta naoružanja drugih zemalja mogli smo naše prihode upotrijebiti na dizanje Egipta. Tu su još došle i prirodne pogređbe, koje su nam takođe osiguravale naravni položaj. Plodnost zemljišta i zdrava klima učinili su, da se stanovništvo za dvadeset godina podvostrčilo. Jedva bi bila još koja država, kojom bi se lakše moglo vladati: jer četvrtina milijuna pripada skoro sasvim isto rasi i religiji. Jedan i pol milijuna Kopata nisu Muslimani. No obzirno na svoje životne navike oni se nipošto ne razlikuju od ostalih Egipćana. Ali s njima se i na isti način postupalo. Tako su kod nas vladali mir i tisina. Naš je položaj bio lako povoljan, da je egipatski dug uvijek visoko nolirao na berzama.

Ako je dakle postojala kakva zemlja, koja je sama sebi bila dovoljna i nikome nije bila nezgodna, onda je to bio Egipt. Ovdje nije ništa opravljavalo upitljivo jedne strane sile. Englezi su se kod nas učvrstili pod izgovorom, da se javna sigurnost i isplata dugova inostranstvu moraju zajamčiti. Ali Egipt je svoje dugove uvijek uredno i tačno plaćao. Za javnu sigurnost staralo se kod nas isto tako, ako ne i bolje, kao u ma kojoj evropskoj državi. Egipćani nijesu nikada bili plasljivi pre strancima, te su se sa Evropljanima odlično slagali.“

Na pitanje dopisnikovo, zašto Englezi, uprkos njihove mnogo hvalejene diplomatske vještine, nije pošlo za rukom,

da objave protoktor, odgovorio je kdev: „Prije svega, otvoreno da kažem, ja ne mogu dijeliti tako visoko mišljenje o engleskoj diplomaciji. Od svih registara dipl.

— I daju Englezima samo jednim: taktikom zastrašivanja. Oni prije i pokušavaju da imponuju. To može donedavno i polaziti za rukom. Ali kad dočrste jedna generacija, koja se prijetnja ne boji i koja ne da, da joj se imponuje onda će biti srušeno. To je sudbina Englez na istoku, a to je i uzrok, što oni u Egiptu nijesu mogli koraknuti naprijed.“

U pogledu daljeg razvoja dogadjaja izjavio je Abbas Hilmi: „Engleska osvajanja su na slabim nogama. Njihovo govorstvo na osniva se na interesima i simpatijama stanovništva. Nacionalni razvoj ne može više ići unazad, nego će početi letići putem, čak i kad bi se Englez i održali. Ali čak i onda nije to nipošto srušena stvar. Nacionalna stvar Egipta solidarna je sa Turskom, te je sa sudbinom središnjih vlasti u najtešnjoj vezi“.

Znameniti krajevi u Srbiji.*

Njihova istorija.

XI.

Užički okrug.

Požega. Malu varošicu u okrugu užičkom, na reci Skrapežu, pola sata zapadno od Morave a 3 sata na istok od Užica, u vrlo lepoj ravni, koju gotovo svako jutro, dok ne oslabi sunce, pritisnu magla.

Ovdje, gde se sad nalazi Požega, bila je nekad velika rimska varoš; u

naruđu se priča, da se prostirala uz dolinu Skrapeža i po tom Lužnici sve do sela Karana. Kako je Srbija u pogledu starinarskome u opšte nedovoljno.

* Ostavljeno narjeće piševo.

kako operira s tim tipovima i koji put ih samovoljno dovodi jedno k drugom, ipak se čovjek ne može oseti utisku, da su ti ljudi živi, da su sazdanii od tačnih i sigurnih observacija, a to što pisac te opservacije u promjenjenim prilikama potencira, što ili konzektventno i logički provodi do konca, izdiže ga na visinu majstora i umjetnika. Ma da kominatorna strana u romanu prevladjuje, ima u njem i spontanih poglavija, naročito u ljubavnim dijelovima koja se s užitkom čitaju i pokazuju iksusna i verziranog poznavaća svih erotskih nijansa. Dijalog je na visini modernog dijaloga, a sav sjaj od blistavosti jakih i označenih riječi. Tako su i opisi: kratki, markantni, ali iz nekoliko riječi prošine čitava slika. Moderno je u njima nastojanje, da se binarnim poređajem karakterističnih riječi izazovu skupne linije. Jezik je osobit, sugestivan, izgleda pokatkad i prenatpan, no to dolazi otud, što je sva gradja romana — iz koje bi stariji romanopisac sačinio pet isto tako delih svezaka — zbijena na najnužnije, ali je ipak sačuvana mirnoća i otmjnost stil. Oni Srbi, koji njemački čitaju, načiće u ovom romanu malu riznicu njemačkih riječi i izraza. Mnogo je upotrebe materijala i sadržaja u toj knjizi, koja je puna i prepuna misli i opažanja, fantazije i zbilje, poezije i proze.

Ima još jedan razlog, zašto smo se odulje pozabavili s ovim romanom. On je napisan u Beogradu. Iako je pisac imao već otvorene ideje i glavni sađraž, ipak je beogradski okoliš sa svojim trgovinama uništenja dobro došao onim dispozicijama, koje je trebao

BEogradske novine

30. jula 1918.

Tu je stari grad a blo je i sanac u vremenu prvog ustanka.

U letopisima se pominje grad Višesava, koji je oteo Mahmud paša 1459. zajedno s Golucem, Resavom, Zrnom, u Belom Stenom. Ali po jednom zapisu na evandjelu iz doba Despota Stevana i Gjurdja izgleda da je grad Viševac ili Višesava bio negde u Zviđu ili Homolu, tek ne daleko od Golupca (St. Novaković: Sa etnografske izložbe, str. 17).

Ravna Stijena, stari grad na zapadnoj strani Rzava. Pod gradom se zove jedno mesto crkvište, gde vele da je bila crkva tog grada. U narodu se priča, da je plemić tog grada bio otišao na vojsku, ostavivši u gradu ženu koju mu preljubi njegov sluha. Vraćajući se plemić u svoj grad, udari putem od Ivice niz Nevoljan, ali ne mogne proći, jer mu je put bio zasećen. S toga se planina ta prozove Nevoljan. On udari drugom kosom, ali je žena bila naredila te se i tu za sekla gora pa vratom potpalila. Za to se tko kosa sad zove Opštek (opsjek), i gola je i danas kako je, vele, tada sagorela; čovek udari niz treći kosi, koja je opet bila zalomljena gorom. I ova se prozove Polom Žena, videći, da on već prodre, obesi se o jednom drenu koji je bio nekako kod grada. Plemić dodje, zapali sam svoje pustevne, i odi u svet.

Mučanj, veliko brdo, kao priredni grad, na jug od Požega, a severozapadno od Javora. Na Mučju kažu da je bila kula Strahinjića Bana. Ima tu i razvaline jedne stare crkve.

Hercega, selo u moravičkom srezu, 6 sati na jug od Ivanjice. Tu su ruševine starog grada Hercega Stjepana. Od Hercoga je i selo dobilo današnje ime.

Grob Boška Jugovića. Krajem prošlog veka, priča se u narodu, došao je u Stari Vlah od nekud jedan čovek koji je našao jedan grobni kamen i razvaline od crkve u planini više Ivanjice, i kazao ljudima: „Ovo je grob Boška Jugovića; ranjen, veli, na polju Kosovu, došao je ovde i tu umro, pa mu je ova crkva bila podignuta za dušu.“ (Glasnik 37, str. 10).

Drmanovina, severno od Užica, 3–4 sata, stari grad koga se zapovednik, vele seljaci, zvao Rvanj, pa bi trebalo, misle oni, i brdo i grad da se zovu Rvanovina, a ne Drmanovina. I srpske su se vojske tu utvrđivale za vreme prvog ustanka i kneza Miloša.

Manastir Rujno. Pod planinom Ponikvama, niže sela Bioske i sela Vrutaka, ima jedno jako vrelo, po kome je jamačno i selo dobilo ime Vrutci. Kod samog vrala razvaline su jedne crkve i drugih zgrada, a okolo je dosta grobnih kamenova. — Misli se, da je tu bio onaj manastir Rujno, u kome je bila štamparija za srpske knjige. Od tog manastira, može biti, prozvala se i celu okolinu Rujno ili Rujna, te se tako taj srez zvao do 1856. godine.

Arilje. Na jugu od Požega, nešto bliže od Užica a ne daleko od Moravice, leži Arilje, malo mestance, gde je bila stolica jednog od onih 12 episkopija, što ih je sv. Sava ustavio. Poslednji vladika ariljski, po pričanju stanovao je tamo još u XVIII. veku. Još i danas stoji u Arilju crkva, zadužbina Nemanjića, koja se smatra kao jedan od najodičnijih spomenika srpskog neimarstva i živopisa. — U okolini ariljskoj rode one jabuke (senabije), što ih ere donose na beogradski trg duboko pod jesen i preko zime. O Arilju govorimo malo opširnije među starinama.

U užičkom okrugu ima ovih ostataka od starina:

Kozjak, ispod Rogacice, ne daleko od Drine, na jednom visu star grad, koji je sad jako porušen.

Višesava, vis nad samom Drinom, između Rogacice i Bajine Bašte.

pisac nakon svoje izmišljene katastrofe, kao što su uopće samo ratni događaji — ma da se u romanu ne spominju — mogli uroditи onakom filozofijom, koju pisac razvija, a koja se u ratnoj atmosferi lakše i prima srca. Fantastičnim visinama jednako harmoniraju etičke dubine, iz kojih prosljevaju zrake za budućnost. Zato će ta knjiga naći vrlo mnogo blagodarnih čitatelja.

Or. O.

MALI PODLISTAK

Najskupljia opera.

Opera u Njuijorku imala je pred rat medju svojim solistima sedamnaest sopraninskina, dvanest mezosopraninskina i altiskinika, osamnaest tenora, dvanest baritona i dliko isto basova. Uz to je opera imala još šest šefova orkestra, sedam pomoćnih dirigentica i korepetitora, stotinu muzičara u orkestru, i po deset režisera, horovodja i baletskih učitelja.

Direktor opere Cati Kasaca imao je godišnju platu 10.000 kruna, što srazmerno uzevši nije tako mnogo, kada se samo pomisli daje nekoliko njegovih solista bilo angžovano sa platom od 400.000 i 30.000 kruna. Istu platu kao direktor imao je i umetnički savetnik i generalni austički direktor Toskan.

Od solista po svim prihodima finansijskim na prvom mestu bio je Karuzo, on je imao 2.000 kruna za svaku veću i osiguran minimum prestatva. Skoro toliko isto zaradivala je Frida Hempel, koja je lobijala za svaku veću 12.000 kruna.

zana grobniča. Kanitz je meće u vratu davnijih starina, kojih ima više u okolini sve do iz Požega.

Iz Arijla, kažu, bio je rodom onaj starac Stojadin, koji se borio na Krovu, a Deti Lauš bilo je iz sela Lopša, u Dragičevu, gde i danas ima Lauševića.

Arijje je, kao sto vec pomenušmo, bilo episkopska stolica, počinjući od sv. Save. Poslednji episkop arijski živio je u XVIII. veku. Turci su ga bili učenici pa kad nije mogao dati ucenje, oni su ga isprebjivali za mrtvo ime. Kad su tako isprebjivali, podje u Užice na tužbu, ali u Selu Sevojnu umre, i tu bude ukopan. Užičani su tada isli sevojnačkoj crkvi. Docnije su Turci zapali tvoj crkvu, pa kad su Srbi gradili sadanju, onda je grob vladičin ostao pola u oltaru a pola na polju.

Arijje je palio Ordaga 1806., ukopao je i bučuk sa 14 oka barutu i umetio sveštoilo pa ostavio, ali se to nije upalilo. Polazeći odatle on je posekao mnoge Srbe i njihovim glavama okitio koljeno. Arilje je dan danas učinio svetog Ariljea.

Manastir Rača, na reci Rači, je dan sat od Drine, a gotovo toliko i od Bajine Bašte.

Manastir je ovaj zadužbina kralja Dragutina, koji je u kaludjerstvu nazvan Teoktist. Rača je bila opuslita i porušena, pa su je krajem prošlog veka obnovili kaludjeri manastira Tronoša.

Sadanju crkva je načinjena na starom temelju i misli se da je baš onakva, kakva je bila stara.

CIJENE OGLASIMA:

Osmina jednog milimetarskog retka (42 mm široko staje) 10 helera
 Pripisano: Petina jednog milimetar, retka (70 mm široko staje) 40 helera
 Bilješke: Petina jednog štamparskog retka (70 mm široko staje) Kruna 4
 Mali oglasnici: Jednostavna riječ 7 helera, sa masnim slovima 14 helera.

: MALI OGLASI :
PRIMAJU SE: KNEZ MIHAJLOVA UL. 38Užbenike za
Engleski jezik

Petrović, Gramatika engleskog jezika (čitilicom) 50
 Berlitz Metoda za engleski jezik den 17., II. 8.-III. 12.
 Kanta, Srbin u Engleskoj (razgovori) 150
 Flaxman, English and German Conversation 720
 Langenscheidt, veliki nemacko-engleski i englesko-nemacki 40
 Isto, mala izdanie, III. 10.
 Loeckner, Englesko-hrvatski jezik (veliki) 20
 I drugih užbenika za engleski i druge jezike mogu se dobiti u Knjižari „Napredak“ Beograd, Knjaz Mihajlova 8. Iz unutrašnjosti poštarnice K. 50 1176-III.

DIPLOMIRANI DENTIST

Beograd, Kralj Milana ul. 57,
 Specijalista za vještačke zube
 u zlatu i kaučiku po najboljoj
 američkoj metodi. Izrađa soldina. Materijal najbo-
 je kakvoće. Prima od 8-12
 1-2-6 sati po podne. 1045

Kupovne i prodaje.

Na prodaju
 muško novo crno odijelo.
 Prodaje se u Jakšićevoj ulici
 11. Djura Božić. 38538-2

Kupio bih jednu staru,
 dobru violinu.

Obratiti se administraciji, pod
 Violinu 1160. 38583-2

Planino

na prodaju. Obratiti se adminis-
 traciji, pod „Planino“ 1161. 38584-2

Harmonika,

dobro očuvana prodaje se, u
 Skopljanskoj ulici br. 12. 38563-2

Rahije, čaršave, odijelo,

kupujem, uz dobru cijenu. O-
 brafilj se u Birčaninovoj ulici
 20, svako prije podne od 8-12
 sati. 38565-2

Imam dva para odijela

iskako za prodaju, koja se mo-
 gu vidjeti svakog dana, od 8
 sati prije podne do 6 sati u
 veče, ulica Kotorska 24. 38552-2

Na prodaju

u Hilendarskoj ulici 42, ima
 jedno novo gerok odijelo i
 jedno novo sako odijelo. Jed-
 načica količica i par čizama.
 Može se vidjeti svakog dana
 prije podne. 38557-2

Na prodaju

jedna laka šabačka kola, sic
 na federima. Zatin kola, sa
 dobrim amovinom. Može se
 vidjeti svakog dana, u Staroj
 Crvenoj ulici 99. 38570-2

Planino,

crn, elegantan, prodaje se uz
 unutrišnje cijene u Stušićkoj
 ulici. 38573-2

Na prodaju

čuprata za hlađenje

većih i manjih, podesni za ho-
 lete, kafane, delikatesne rad-
 nje, restauracije, kuhinje i pri-
 vatne kuće. Može se vidjeti u
 stolarskoj radnji do kafane
 „Majdana“, Čika Ljubina u-
 lica 17. 38515-2

Predajem kruh

od tvrdog materijala, sa če-
 tiri odjeljenja. Sa lica ulice
 postoji radnja sitničarska.
 Kuća zaprema prostor od
 2275 m². Cijena 5.500 kruna.
 Kupac prima dug od 2.500
 dinara. Upitati u Dušanovu,
 opština Miloševac, Krajeva
 ulica Nr. 45. 38608-2

Rupujem

terazije sa lili bez tegova. U-
 pitati ili u Miloša Veli-
 kog ulici 69, Marija Daimović.
 38504-2

Traži se

žena za kućevni posao.

Upitati u pekarnici kod Bal-
 kana, Kralja Milana 20. 38539-3

Traži se

čovjek stariji

ali trezen i vrijedan, potra-
 ban je. Čedicevo mehanički na
 topidžijski picijaci za arđiju.

Dobija dobru platu, stan i
 hrani, a prema uslugama i
 dobar baksis. Može stupiti
 odmah. Mehaničar Ilijia Mo-
 kranjac. 38532-3

Traži se

žena za kućevni posao.

Upitati u pekarnici kod Bal-
 kana, Kralja Milana 20. 38539-3

Traži se

čovjek krojačica

za rad u kući, na nekoliko
 dana. Upitati Bogojavljevska
 ulica 16, Marković. 38587-3

Menaza od osam lica, na
 Željezničkoj stanici u Maloj
 Plani treba

Kuharica

do 15. avgusta. Znanje nje-
 mačkog jezika poželjno. Po-
 nude uz naznaku tražene plaće,
 valja upraviti c. i kr. željez-
 stanici Mala Planina, etapa po-
 šta Beograd. 38607-3

Kuharica

traži mjesto u oficirskoj me-
 naži. Ponude slati upravi o-
 voga lista pod „Kuharica“ 1163-
 3. 38589-3

Tražim

nastojnjika sa ženom

za imanje na selu. Mladenov-
 ac, Badak. 38524-3

Stanovi.

Dučan! Vači sa lijepim po-
 stallima, na Terazi-
 jamu, III početkom Kralja Mi-
 hajla ul., tražim od 1-og no-
 vembra. Plisane ponuda na Ur.
 Beogradske Novine, pod zna-
 kom „Dučan 1153 1. novembar“. A-3263-4

Tražim stan

u blizini kneževog spomenika,
 sa 2-3 sobe, zasebnim kuhinjom,
 električnim osvjetljivenjem,
 za najmanju porodicu

bez djece, odmah ili od 15.
 avgusta, javiti se u radnji Ace B.
 Dinića, Knez Mihajlova 12, od
 9-12 prije 1 od 2-6 po-
 slike podne. Plaćam dobro.

38516-4

Tražim se moderan stan

sa 2 sobe, predobjektom i dru-
 gim priladnostima u bli-
 zini Knez Mihajlove, Kralj Mi-
 hajlove, Makedonske ulice ili
 Terazije. Javiti u upravi ovoga
 lista, pod „Stan“ 1158. 38603-8

Zasebnu kuću

tražim odmah ili od 1. novem-
 bra. Javiti se u Makedonskoj
 ul. 12, vinarskoj radnji. 38588-4

Tražim

jednu ili dvije namještene so-
 be sa kuhinjom. Ponude slati
 upravi ovoga lista, pod „Stan“ 1158. 38586-4

Tražim

iljepo namještenu sobu, sa za-
 sebnim ulaskom odmah. Po-
 nade slati upravi lista, pod „Stan“ 1158. 38600-4

Razno.

povetovanje slike — najdraža uspomena — od svake slike uz umjerene
 cijene i najlepšoj izradi pravi
 Photo-Pick-Rick — Beograd,
 Kralja Milana ulica 42.

Agenze tražim za mjesto u va-
 kom gradu. Dobra zarada.
 38512-5

Milovan Ilić,

predsjednik prvostepenog su-
 da, da se javi Mihailu D.
 Pavloviću, blagajniku (ulica
 Miloš Veliki br. 68), radi pri-
 jema novca. 38595-5

Ražnom pronalasku!

Svaki, koji i najmanje go-
 spodarstvo vodi, znade, da je
 gnijenjem krumpira već ve-
 liku štetu pretprije. Najeći dio
 krumpira gnijeli u ovom i sli-
 jedećim mjesecima. Mojam pro-
 nalaškom, može se svaki kru-
 madić krumpira apsolutno o-
 čuvati od gnijenja. Ja posje-
 dum krumpira još koji je u
 potpunu svežen i uporabivom
 stanju. Od godine 1914. i od
 godine 1915. i od godine 1917.
 u I. metodi tekućina i baran-
 tanje brani od fruleža. U svrhu
 moje pronalašču molim svaku
 količicu, rezer. p.poručnik
 ul. 21., preko koga se šalju
 posuške i za moju ženu, Vu-
 kosavu. Blagodari vam, Milo-
 rad Rakić, učitelj u Barošev-
 cu-Lazarevac. 38572-8

Milivoju Sjenickome, Ge-
 neve, Case 4489, Servette.

Milivoju Sjenickome, Ge-
 neve, Case 4489, Servette.